

Pressiteade
Luxembourg, 17. veebruar 2015

ELi audiitorite sõnul on kulutusi mõjutava kõrge veamäära põhjusteks poliitikavaldkonna keerulisus ja liikmesriikide nõrgad kontrollisüsteemid

Täna avaldatud kontrollikoja aruande kohaselt tuleneb suurem osa maaelu arengu valdkonna veamäärast liikmesriikide tasandil kehtestatud nõuete mittetäitmisest. Liikmesriikide kontrolliasutused oleksid võinud ja pidanud avastama ja kõrvaldama enamiku maaelu arengu valdkonna investeerimismeetmeid mõjutanud vigadest. Kontrollisüsteemid sisaldavad puudusi, kuna kontrollid ei ole kõikehõlmavad ja põhinevad ebapiisaval teabel.

Aruande eest vastutava kontrollikoja liikme Rasa Budbergyté sõnul „on tähtis mõista, miks maaelu arengu poliitika veamäär on vastuvõetamatult kõrge. Veamäära vähendamise võti on leida tasakaal ühelt poolt kulutusi reguleerivate eeskirjade (need aitavad kaasa poliitikaeesmärkide, nagu põllumajanduse konkurentsivõime, saavutamisele) arvu ja keerulisuse, ning teiselt poolt neile eeskirjadele vastamise tagamiseks tehtavate jõupingutuste vahel.“

Audiitorite hinnangul oli maaelu arengu kulutuste veamäär ajavahemikus 2011–2013 keskmiselt 8,2 % aastas, mis ületab olulisuse läve enam kui neljakordselt. Investeerimismeetmete (peamiselt põllumajandus- ja toiduainetööstlusseadmete ostuks antavad toetused) osakaal veamääras oli kaks kolmandikku ning pindalatoetuse (sealhulgas keskkonnasõbralikemate majandamisviiside kasutuselevõttust tulenevate lisakulude hüvitamine) osakaal üks kolmandik.

ELi audiitorid leidsid, et kuigi **liikmesriikide ametiasutustel oli olemas vigade avastamiseks ja parandamiseks vajalik teave**, paljudel juhtudel seda kas ei kasutatud või ei küsitud. Audiitorid leidsid, et vaid 16 % veamäärast tulenes otseselt ELi määrustes sätestatud tingimustele mittevastamisest, suurem osa (84 %) aga liikmesriikide tasandil seatud nõuete rikkumisest.

Investeerimismeetmeid uurides leiti, et **olulise vigade allika moodustavad riigihanke-eeskirju mittejärgivad avaliku sektori organisatsioonid**. Sellel oli mitmeid põhjuseid: esiteks, maapiirkondade infrastruktuuriprojekte viivad tavaliselt ellu väikesed omavalitused, kellel ei ole riigihankemenetluste läbiviimiseks tihti küllaldaselt kogemusi; teiseks, vigu tekitab osa toetusesaajate soov kasutada teatud tarnijaid, kes olid ka varem sarnaseid tooteid tarninud ja teenuseid osutanud, ning seega sõlmida lepingud ilma hankemenetlust kasutamata. Makseasutused sellise teguviisi vastu kunagi ei protestinud, kuigi hanked ei vastanud neile kehtivatele peamistele põhimõtetele (**läbipaistvus, objektiivsus, mittediskrimineerimine ja asjakohane avalikustamine**).

Audiitorid leidsid, et eriti palju vigu sisaldas põllumajandustoodete töötlemist toetav meede, mille puhul avaliku sektori toetuse suurusjärk võib olla mitu miljonit eurot projekti kohta. Veerandi veamäärast moodustas avaliku ja erasektori toetusesaajate poolne toetuskõlblikkuse tingimuste tahtmatu rikkumine; erasektori toetusesaajate poolsed eeldatavalt tahtlikud rikkumised moodustasid veamäärast kaheksandiku.

Pindalatoetuses leitud vigade peamiseks põhjuseks oli põllumajanduskohustuste mittetäitmine, mida omakorda põhjustab see, et **põllumajandustootjatel puudub motivatsioon nende täitmiseks, kohustuste täitmist kontrollitakse vähe ja mittetäitmise korral määratavad karistused on väikesed**.

Audiitorid on seisukohal, et komisjoni algatusel koostatud tegevuskavad on samm õiges suunas ja aitavad kõrvaldada vigade põhjuseid. **Liikmesriikide elluviidavate tegevuskavade üheks puuduseks on aga nende peamiselt reageeriv roll**, ning need ei võitle vigade põhjustega süstemaatiliselt kõigis liikmesriikides. Lisaks on puudu vältivatest meetmetest, mis aitaksid kõrvaldada ELi tasandil levinud puudusi.

Maaelu arengu programmide komisjonipoolne läbivaatamine ja heakskiitmine, ning liikmesriikide siseriiklike regulatiivsete raamistike rakendamine on meetmed, millel on kõige suurem potentsiaal maaelu arengu kulutuste veamäära vähendamiseks.

Audiitorite soovitused

- Komisjon peaks oma seni võetud parandusmeetmed lõpule viima, keskendudes jätkuvalt maaelu arengu kulutustes esinevate vigade aluspõhjuste kõrvaldamisele. Selleks peaksid liikmesriigid vajaduse korral võtma vältivaid ja parandusmeetmeid, mis käsitlevad riigihankeid, eeskirjade täitmisest tahtlikku kõrvalehoidumist ning põllumajandusliku keskkonnatoetuse makseid.
- Esinenud puuduste ja vigade kordumise ohu vältimiseks peaks komisjon maaelu arengu programmide elluviimise üle tähelepanelikult järelevalvet tegema ning võtma oma vastavusauditite käigus vajaduse korral arvesse ka liikmesriikide tasandil kohaldatavaid eeskirju.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja vastu võetud eriaruande põhisõnumid.

Aruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil www.eca.europa.eu

Toimetajatele

Euroopa Kontrollikoda avaldab kogu aasta vältel eriaruandeid, milles esitatakse erinevate ELi eelarvevaldkondade või juhtimisega seotud teemade auditite leiud.

Käesolevas eriaruandes (nr 23/2014) pealkirjaga „**Vead maaelu arengu kulutustes: mis on nende põhjused ja mida tehakse nende parandamiseks?**” vaadeldakse maaelu arengu poliitika rakendamise vastavust kohaldatavatele õigus- ja haldusnormidele, ning kirjeldatakse maaelu arengu valdkonna kõrge veamäära peamisi põhjuseid. Lisaks hinnatakse, kas liikmesriikide ja komisjoni võetud meetmed võivad aidata leitud põhjuseid tulevikus mõjusalt kõrvaldada. Aruandes esitatud kõige värskemad andmed pärinevad 2014. aasta septembri lõpust.

EL ja selle liikmesriigid eraldasid programmitöö perioodil 2007–2013 maaelu arengu poliitikale enam kui 150 miljardit eurot, mis jaguneb investeerimismeetmete ja pindalatoetuse vahel peaaegu võrdselt. Maaelu arengu eelarve täitmine toimub liikmesriikide ja komisjoni koostöös. Liikmesriigid vastutavad maaelu arengu programmide elluviimise eest asjakohasel territoriaalsel tasandil ja vastavalt nende endi institutsioonilisele korraldusele. Komisjon vastutab liikmesriikide üle tehtava järelevalve eest, mis peab tagama, et liikmesriigid täidavad neile pandud kohustused.

Kõrges veamääras peegelduv märkimisväärne eeskirjadele mittevastamine tähendab, et vahendeid ei kasutata vastavalt eeskirjades nõutud tingimustele. See võib negatiivselt mõjutada maaelu arengu poliitika eesmärkide saavutamist, milleks on põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime suurendamine, keskkonna ja maaelu kaitsmine, maapiirkondade elukvaliteedi parandamine ja maapiirkondade majanduse mitmekesistamine.

Vead on olulised, kui nad mõjutavad enam kui kahte protsenti kulutustest.